

Nivell de dificultat: 3

Edat recomanada:

> 10 anys.

Intenció educativa:

- Valorar com la manera com decidim gestionar els recursos condiciona les possibilitats de desenvolupament de les persones.
- Adonar-nos com la violència estructural afecta els uns o els altres de forma indiscriminada i aleatòria en funció de paràmetres com el país de naixement o l'estrat social familiar.
- Visualitzar les causes i també les conseqüències de la violència estructural.
- Reflexionar sobre com podem millorar els nostres hàbits de consum i la nostra organització social per reduir la violència estructural.

Resum: Fem tres grups i cada un ha d'aconseguir creuar un riu sense caure a l'aigua. Per fer-ho, disposen de papers de diari que els serviran de pont. Les condicions de partida varien d'un grup a l'altre... Cal veure les d'arribada.

Font: Escola de Cultura de Pau.
Jocs de pau. Caixa d'eines per educar per una cultura de pau. La Catarata. Madrid, 2008.

Desenvolupament

- Simuleu les ribes d'un riu amb una amplada prou llarga perquè el joc funcioni (en funció de l'espai que tingueu i el nombre de persones que sigueu).
- Formeu tres equips. Cada equip es col·loca en una vora del riu, separats prudençialment l'un de l'altre. Expliqueu que l'objectiu de cada grup és creuar el riu sense mullar-se i amb el mínim temps possible. Per fer-ho, disposen de papers de diaris (simulen pedres, fustes o un pont). Cada grup té el mateix objectiu, però amb unes condicions diferents (consignes i nombre de papers de diaris) definides en les fitxes de cada rol.
- Repartiu les fitxes dels rols i els fulls de diari a cada grup. Al grup 1 i 3 els doneu molt paper, més del que necessiten. Al grup 2 els en doneu molt poc, el just perquè puguin passar amb grans dificultats. Els deixeu 2-3 minuts per organitzar-se i preparar una estratègia.
- A la de tres comença el joc.

Valoració i conclusions

Un cop els tres grups han travessat el riu, mireu com ha quedat la sala, com ha actuat cada grup i els conflictes que han pogut sorgir.

Com us heu sentit? Què ha passat durant el joc? És important recuperar el sentiment de satisfacció o frustració que els uns o els altres poden sentir per empatitzar amb les persones que viuen violència estructural.

Com és el camí que ha deixat cadascú? En quin cas s'ha generat més brossa? Creieu que el fet de tenir més recursos (en aquest cas, més papers) fa que es produeixi més brossa? És fàcil observar com la política de gestió dels recursos que cada grup tingui té conseqüències sobre les persones i el medi. Per què creieu que alguns grups tenien més papers que els altres? Què creieu que representa? En el món actual, els recursos condicionen el desenvolupament?

Hi ha algun dels grups que ha tingut algun conflicte amb un altre? Com ha sorgit? Com s'ha resolt? Quina era la consigna de cada grup? Hi veieu similituds amb la vida real?

Què creieu que es podria fer per reduir les desigualtats entre els grups? Què podem fer per consumir de manera més respectuosa amb el medi ambient i amb els països empobrits?

Altres indicacions

A l'avaluació heu de ser capaços de vincular el que ha passat amb temes com el desenvolupament, el respecte al medi, la democràcia o la transformació de conflictes. Poden passar coses com que un grup robi papers a un altre i l'altre s'hi torni (conflicte armat), que un grup arrebregui els papers que l'altre abandona (un viu dels residus de l'altre), que uns saltin d'un pont a l'altre (migracions i •legals), etc.

Temps: 40 minuts.

Tipus: Joc mogut.

Grup: Gran grup distribuït en tres grups.

Material:

- Fulls de diari.
- Algun element per indicar l'arribada (corda, guix o el que tingueu a mà).
- Fitxes dels rols de cada grup.

Aleshores, ho podem enllaçar amb idees com:

- Generar residus provoca violència estructural en forma de contaminació: tant per a qui els rep (deteriorament ambiental, pèrdua de recursos, problemes de salut...) com per a qui fabrica els productes no recuperables després de ser consumits (es malmeten matèries primeres innecessàriament i es genera contaminació industrial).

- Poder consumir desmesuradament vol dir que els productes són barats, per tant, es fan a costos laborals molt baixos i en zones amb legislacions ambientals i de prevenció laboral molt laxes. Les matèries primes també han de ser barates, cal preguntar-nos d'on poden haver sortit i a quin preu, sovint procedeixen de països rics en recursos naturals, però empobrits econòmicament, amb governs poc democràtics i gran desestructuració social. En més d'un país el control dels recursos ha portat a generar conflictes armats. En aquestes condicions, la violència estructural arriba a nivells molt alts. Els conflictes armats actuals són un bon exemple de com la violència estructural genera violència directa.

- I, al seu torn, els conflictes armats generen noves violències estructurals. Quan s'inicia un conflicte armat bona part dels recursos es redistribueixen i se centralitzen en inversions per a la guerra (compra d'armes, manteniment dels exèrcits, etc.), per tant, són diners que no es dediquen a inversions socials. Aleshores, serveis com la sanitat o l'educació es veuen greument deteriorats en detriment de la ciutadania, que veu incrementat el seu sofriment per majors violències estructurals.

Propostes d'acció

Escolliu una lluita social que demani una distribució més equitativa de la riquesa (treballadors d'empreses que reclamen més drets socials, consum responsable, etc.). Visiteu-los perquè us expliquin les seves demandes i doneu-los suport de la forma que us sembli més convenient.

Anex. Creuar el riu

Grup 1

El vostre objectiu és que tot el grup creui el riu amb el mínim temps possible.
Per creuar el riu ho heu de fer avançant sobre papers de diari.
Si algú us demana papers podeu decidir si els en voleu donar o no.
Si algú intenta robar-vos o atacar-vos us podeu defensar.
Si algú trepitja a terra ha de tornar a començar.

Grup 2

El vostre objectiu és que tot el grup creui el riu amb el mínim temps possible.
Per creuar el riu ho heu de fer avançant sobre papers de diari.
Podeu robar fins a 3 fulls de paper al grup 1. Només 3 fulls i només del grup 1!
Si algú trepitja a terra ha de tornar a començar.

Grup 3

El vostre objectiu és que tot el grup creui el riu amb el mínim temps possible, concentrats per no trepitjar fora del paper i sense aturar-se.
Per creuar el riu ho heu de fer avançant sobre papers de diari.
Només podeu utilitzar 6 fulls de tots els que teniu, són suficients papers per fer-ho molt bé. La resta els guardeu per no malgastar-los.
No podeu deixar cap paper al riu, heu de fer arribar els 6 fulls a l'altra banda juntament amb vosaltres.
Si algú trepitja a terra ha de tornar a començar.